

Il progetto L'AltRoparlante e la valorizzazione della pluralità linguistica a scuola

Sandra Martini, Valentina Carbonara,

Andrea Scibetta, Chiara Facciani

Università per Stranieri di Siena

Rileggere la didattica con una lente multilingue...

<http://altroparlante.unistrasi.it/>

- E' un progetto dell'Università per Stranieri di Siena
- E' iniziato nel 2016
- Coinvolge 6 scuole
- Ha l'obiettivo di valorizzare tutte le lingue in classe
- E' stato presentato in tante conferenze nazionali e internazionali

....e ha vinto il Label Europeo delle Lingue 2018!

European Language Label

L'AltRoparlante

7 visualizzazioni

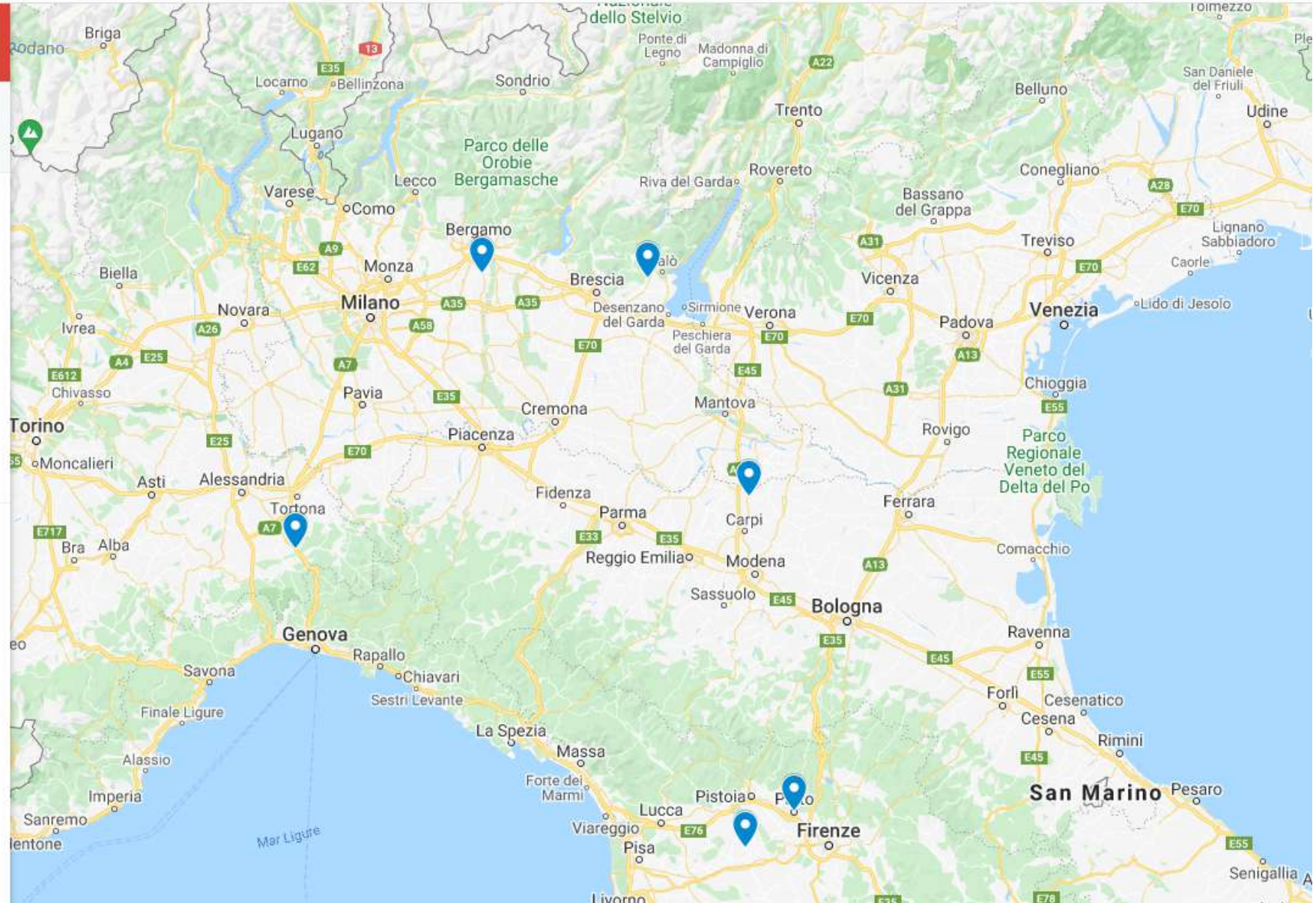

[CONDIVIDI](#) [MODIFICA](#)

Livello senza titolo

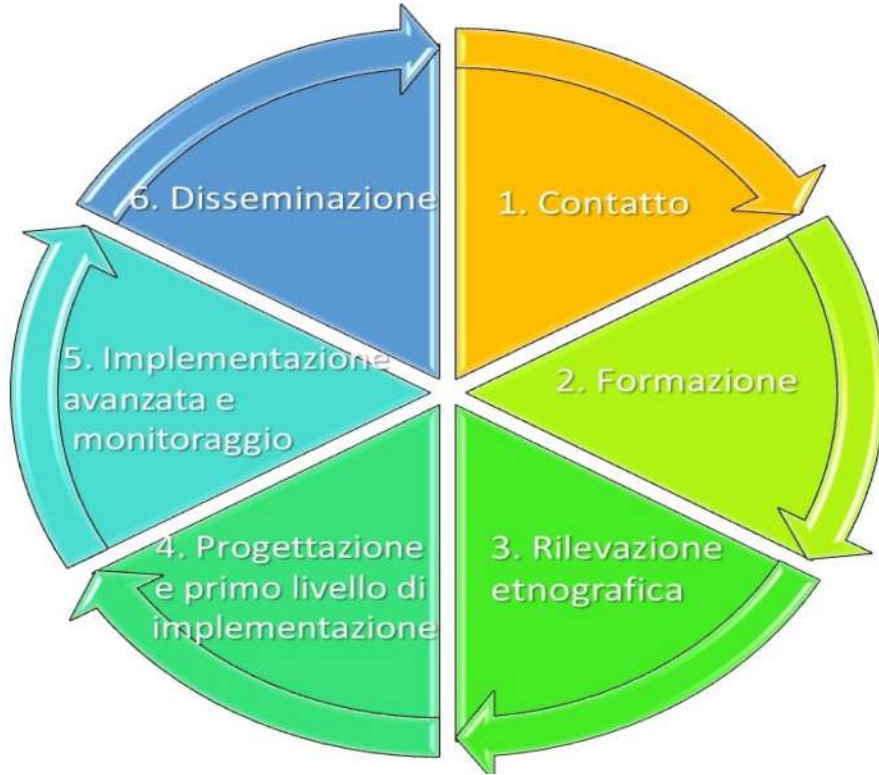
- Serravalle Scrivia
- Cerreto Guidi
- Prato
- Gavardo
- Novi di Modena
- Urgnano

Il progetto L'AltRoparlante: le tappe

García & Li Wei 2014

CUNY-NYS INITIATIVE ON EMERGENT BILINGUALS

Un Quadro di Riferimento per gli Approcci Plurali alle Lingue e alle Culture

Infanzia

- Dimensione orale
- Routine educative
- Riconoscimento degli alfabeti

Primaria

- Dimensione lessicale
- Dimensione frasale/ brevi espressioni
- Dimensione testuale

Secondaria

- Dimensione testuale
- Dimensione disciplinare

- Rilevazione etnografica delle lingue e degli schemi percettivi associati
- Trasformazione ecologica dello schoolscape (bacheca plurilingue)
- Livello lessicale
- Livello frasale / testuale
- Livello disciplinare
- Livello trasformativo (valenza linguistica e sociale)

<https://youtu.be/8UoivvUB78Y>
Guardiamo un breve video!

Rilevazione etnografica

QUESTIONARIO SULLE LINGUE IN FAMIGLIA

استبيان حول اللغات في العائلة

1) QUALI LINGUE O DIALETTI PARLA LA MAMMA?

ما هي اللهجات أو اللغات التي تتكلم بها الأم؟

2) QUALI LINGUE O DIALETTI PARLA IL PAPÀ?

ما هي اللهجات أو اللغات التي يتكلم بها الأب؟

3) QUALI LINGUE O DIALETTI PARLA LA MAMMA AL/LA BAMBINO/A?

ما هي اللهجات أو اللغات التي تتكلم بها الأم مع الإبن أو البنت؟

QUESTIONARIO SULLE LINGUE PARLATE IN FAMIGLIA

CHESTIONAR DESPRE LIMBILE VORBITE ÎN FAMILIE

1) QUALI LINGUE O DIALETTI PARLA LA MAMMA?

CE LIMBI SAU DIALECTE VORBEȘTE MAMA?

2) QUALI LINGUE O DIALETTI PARLA IL PAPÀ?

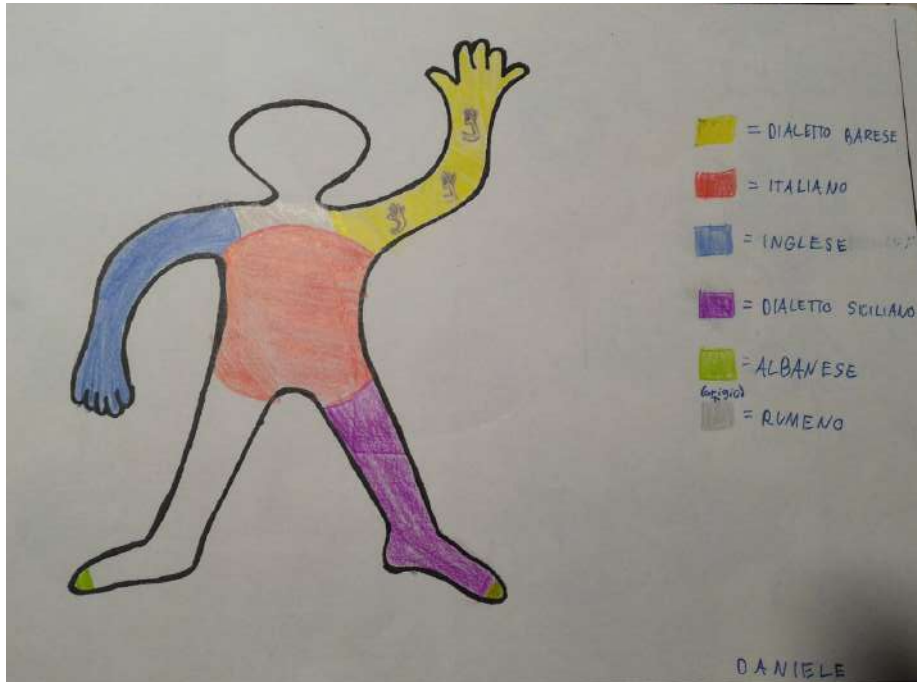
CE LIMBI SAU DIALECTE VORBEȘTE TATA?

3) QUALI LINGUE O DIALETTI PARLA LA MAMMA AL/LA BAMBINO/A?

ÎN CE LIMBI SAU DIALECTE I SE ADRESEAZĂ MAMA COPILULUI?

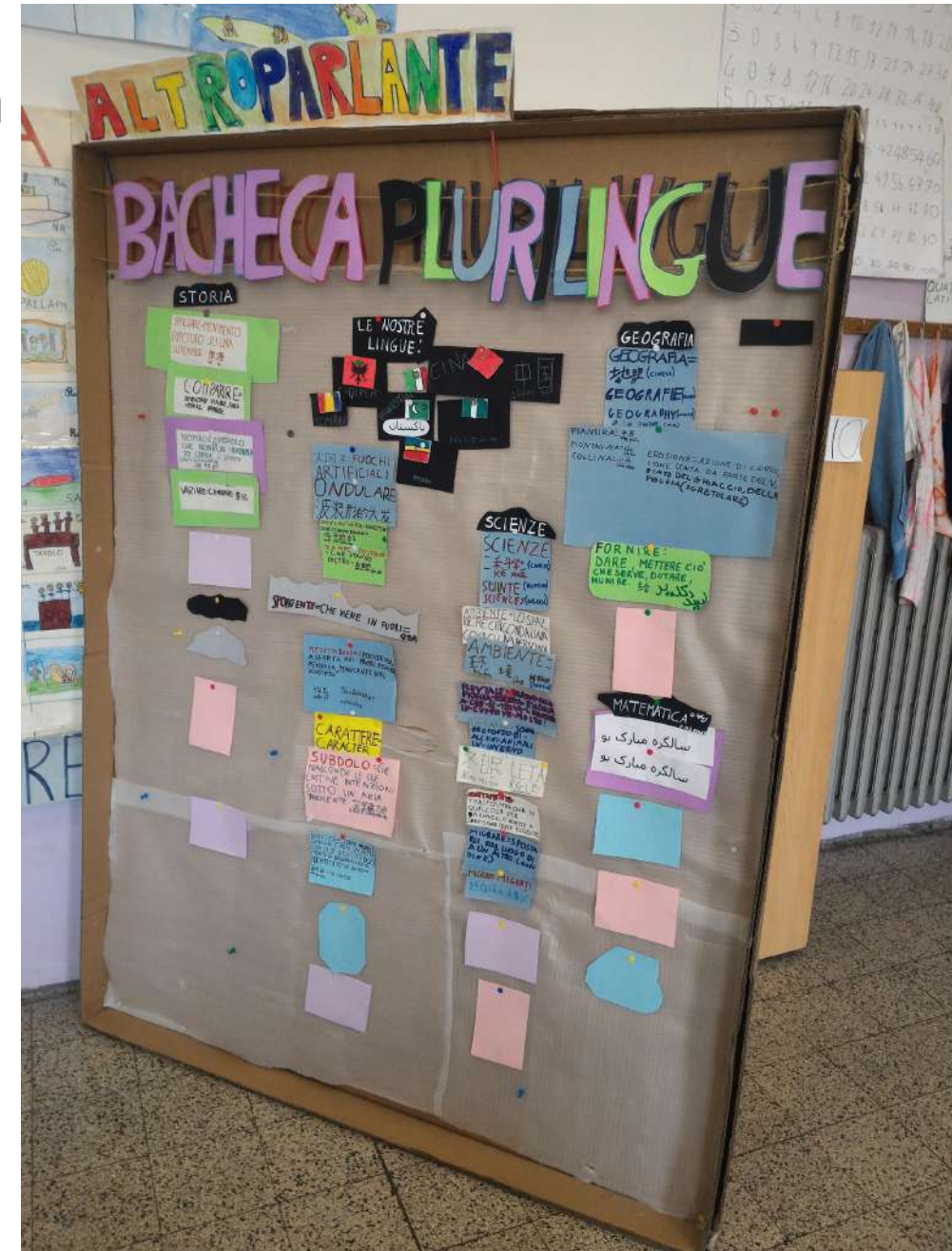
4) QUALI LINGUE O DIALETTI PARLA IL PAPÀ AL/LA BAMBINO/A?

ÎN CE LIMBI SAU DIALECTE I SE ADRESEAZĂ TATA COPILULUI?

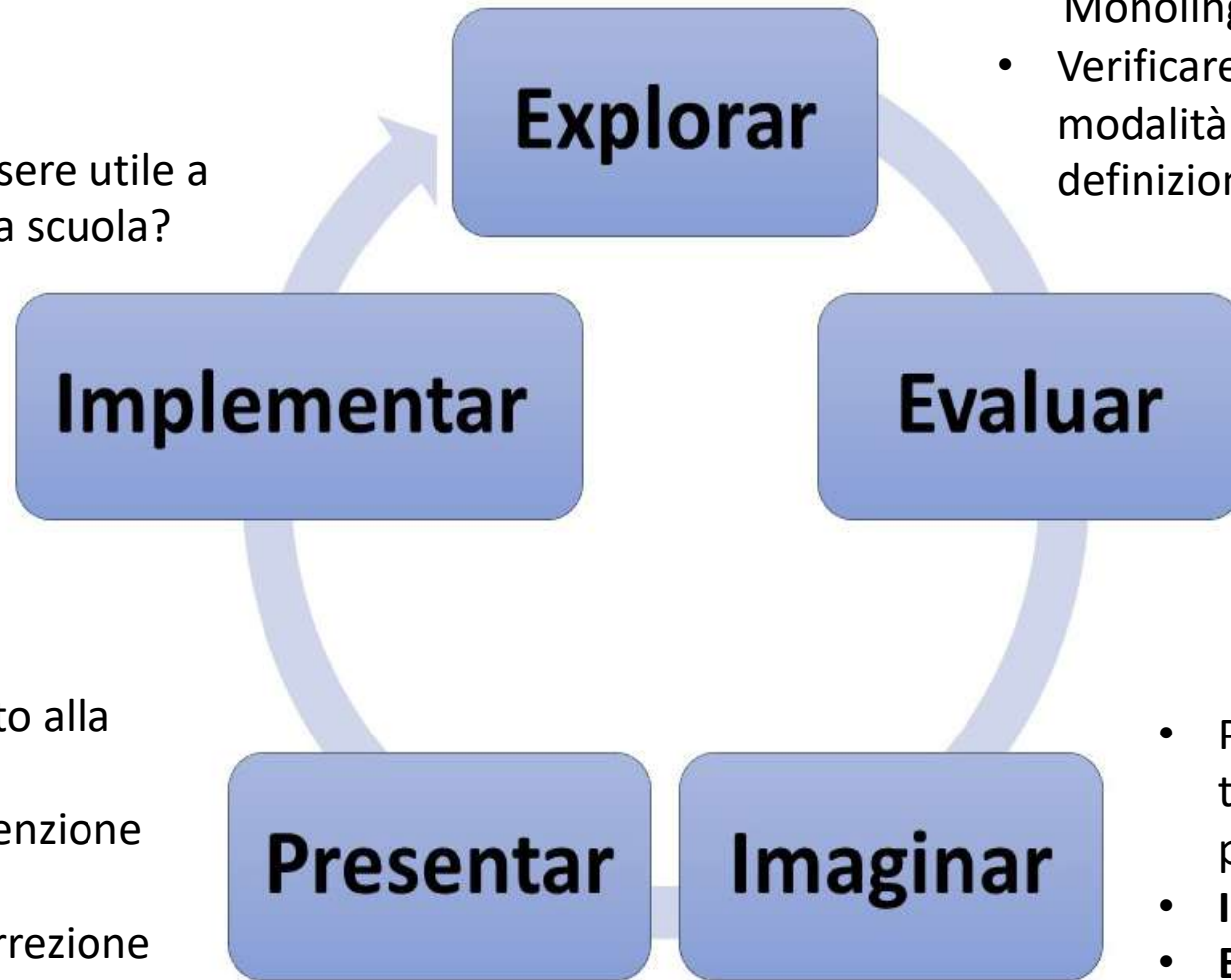
Lo schoolscape

- Funzione simbolica, strumentale ed educativa

Il translanguaging design cycle

- Il prodotto può essere utile a scuola o fuori dalla scuola?

- Fornire un input ricco. **In quali lingue?**
Monolingue in italiano o plurilingue
- Verificare una prima comprensione in modalità plurilingue: skimming e scanning, definizioni, wh-questions, mappe etc.

- Attività di manipolazione da una lingua all'altra: sintetizzare, creare didascalie, selezionare in modo critico, giustificare la propria posizione, etc.

- Pianificare e realizzare un prodotto testuale (scritto e/o orale, video, presentazione PPT, etc.)
- **Individuale o a gruppi?**
- **Bilingue o multilingue?**

- Presentare il prodotto alla classe.
- Mantenere alta l'attenzione della classe: ricerca metalinguistica e correzione fra pari.

Attività legate alla dimensione testuale: ricezione di input in varie lingue con diversi livelli di mixing o in italiano/lingue curriculari [Explorar]

3) Come si gioca? (Rimettete in ordine le frasi e completate)

- 每个孩子, al suo turno, prende le 筷子. Con le 筷子 deve prendere una 球.
- Se durante la strada la 球 cade, il bambino può prenderla e riprovare, but he/she must go back and start again.
- When we say "VIA!", il primo 孩子 di ogni ekip deve partire: deve prendere la 球 con le shkopinj e portarla dentro il plastic glassa t the and of the line.
- Dall'altra parte, at a distance of 10 meters, ci sono due compagni. I due compagni hold a plastic glass in the hand.
- Vince la squadra che riesce per prima a mettere 乒乓球 10 volte nel gotë.
- 孩子们 delle due squadre stanno in صف, dalla stessa parte, dietro i due segni di "partenza".
- Quando mette la 乒乓球 nel gotë, la riprende e torna indietro, portando la pallina and the chopsticks al secondo bambino.
- Children build up four teams. 每次有两个队参加比赛.

تنورة التي وصلت لها الكاحلين، وكان جمع بقع ملونة من الأقمشة. regalavano. بجميع أنواعها. وعلى تنورة تليس سترة رجل طويل واسعة القديهم، مع ساعديه المعصمين جدا. لم مومو لا تريد لتقصير منهم لأنه كان النظر وأعرف أنه سوف يلمو مرة أخرى. ومن يدري إذا من أي وقت مضى يمكن أن يجد سترة أخرى جميلة جدا ومع جيوب العملية حتى.

ارتبط بهم الملابس
نسخة للكتاب الجدول أذناه واستكمال ذلك مع العناصر التي سلط عليها الضوء في النص
المظهر الخارجي
ملابس

ART LAB
إكلية بقع
رسم مومو مع تنورة لها الملونة أو مع بنطلون الملونة. قطع قطع صغيرة من الورق الملون ولصقها على تنورة أو بنطلون.

Attività multilingue sui diritti, sviluppata in una classe quinta della scuola primaria di Prato a partire dall'art. 19 della *Dichiarazione universale dei diritti umani* (maestra Sandra Martini)

لكل شخص الحق في حرية الرأي والتعبير، ويشمل هذا الحق حرية اعتناق الآراء دون أي تدخل، واستقاء الأنباء والأفكار وتلقيها وإذاعتها بأية وسيلة كانت دون تقيد بالحدود الجغرافية

Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mendimit dhe të shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit pa ndërhyrje, si dhe lirinë e kërkimit, marrjes dhe njoftimit të informacionit dhe ideve me çfarëdo mjeti qoftë, pa marrë parasysh kufijtë.

人人有权享有主张和发表意见的自由;此项权利包括持有主张而不受干涉的自由,和通过任何媒介和不论国界寻求、接受和传递消息和思想的自由。

Ang bawat tao'y may karapatan sa kalayaan ng pagkukuro at pagpapahayag; kasama ng karapatang ito ang kalayaan at kuru-kuro nang walang panghihimasok at humanap, tumanggap at magbigay ng impormasyon at kaisipan sa pamamagitan ng alin mang paraan ng pagkakalat at walang pagsasaalang-alang ng mga hanggahan.

Una matita se ne stava senza disegnare niente, quando vide **trei markeri: unul roșu, unul verde și unul albastru.**

Il rosso gridava e saltava, facendo un gran baccano, lasciando segni dappertutto: alla matita non piaceva proprio.

Verde a fost foarte timid, nesigur: lasciava solo dei puntini qua e là, e scappava in continuazione.

Marcajul albastru era vesel, dragut, frumos: la matita in un attimo se ne innamorò.

Che lingua è? 😊

Supporto dei mediatori nella traduzione di alcuni materiali

In un piccolo **村** lontano lontano vive un giovane e povero pescatore che si chiama Hans. **Hans is fifteen years old.** Tutti i giorni, dopo la scuola, Hans va a pescare in un **小湖** vicino a casa sua.

Prime attività di comprensione [Explorar]

IF *apples* had teeth, they would bite back.

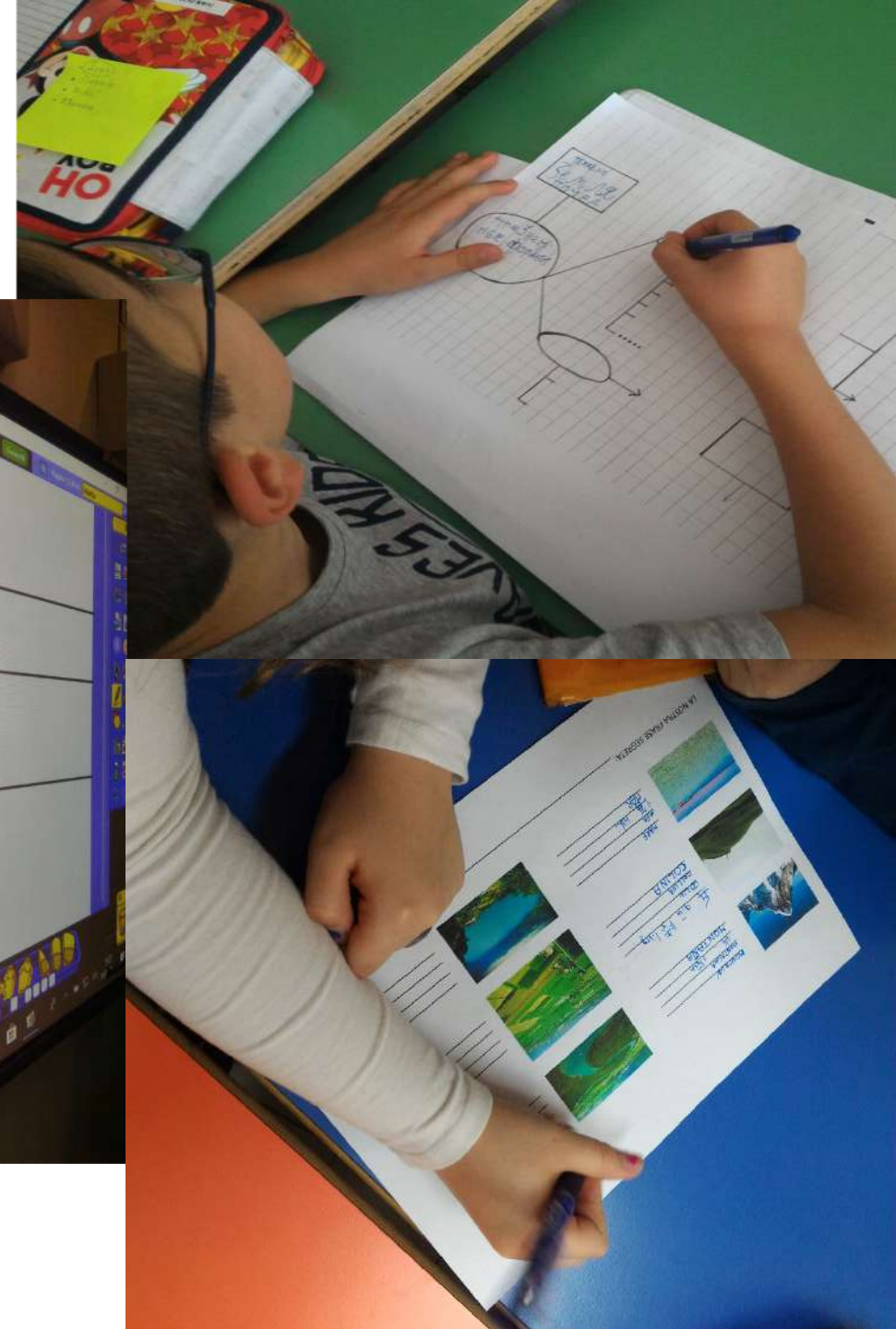
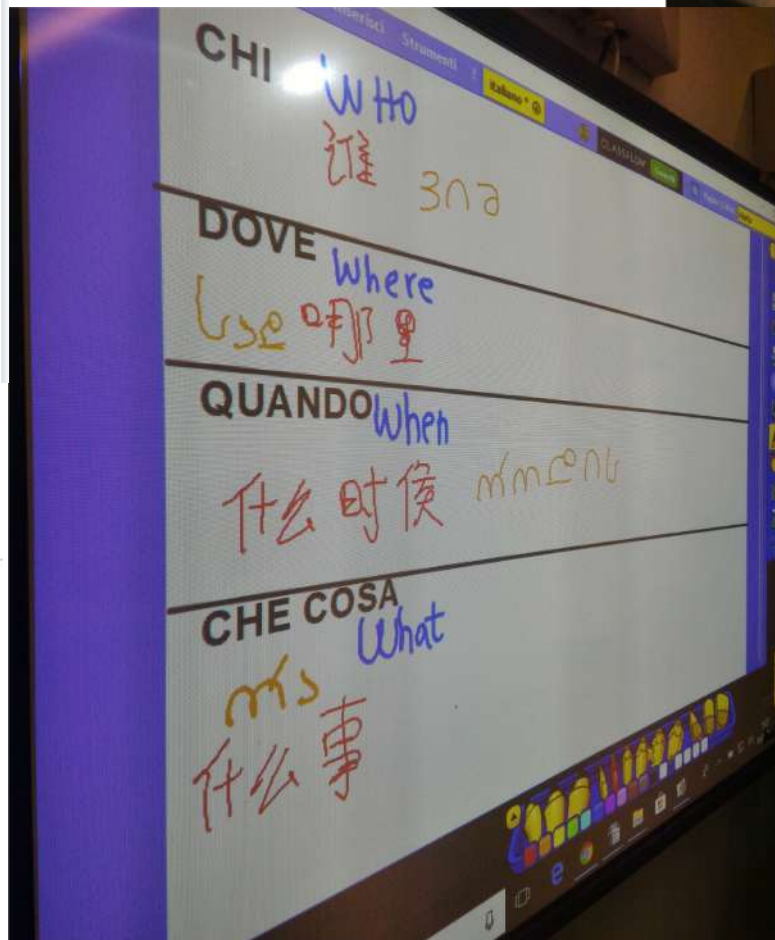
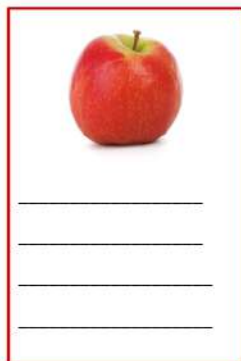
SI *las manzanas* tuvieran dientes, te devolverían los mordiscos.

SE *as maçãs* tivessem dentes, as coisas seriam bem diferentes.

SI *les pommes* avaient des dents, elles nous mordraient:
œil pour œil, dent pour dent.

CERCA LE PAROLE NELLE LINGUE DEL TESTO POI TRADUCI IN ALTRE LINGUE:

Four-box graphic organizer - Organizador Gráfico de Cuatro Cuadros

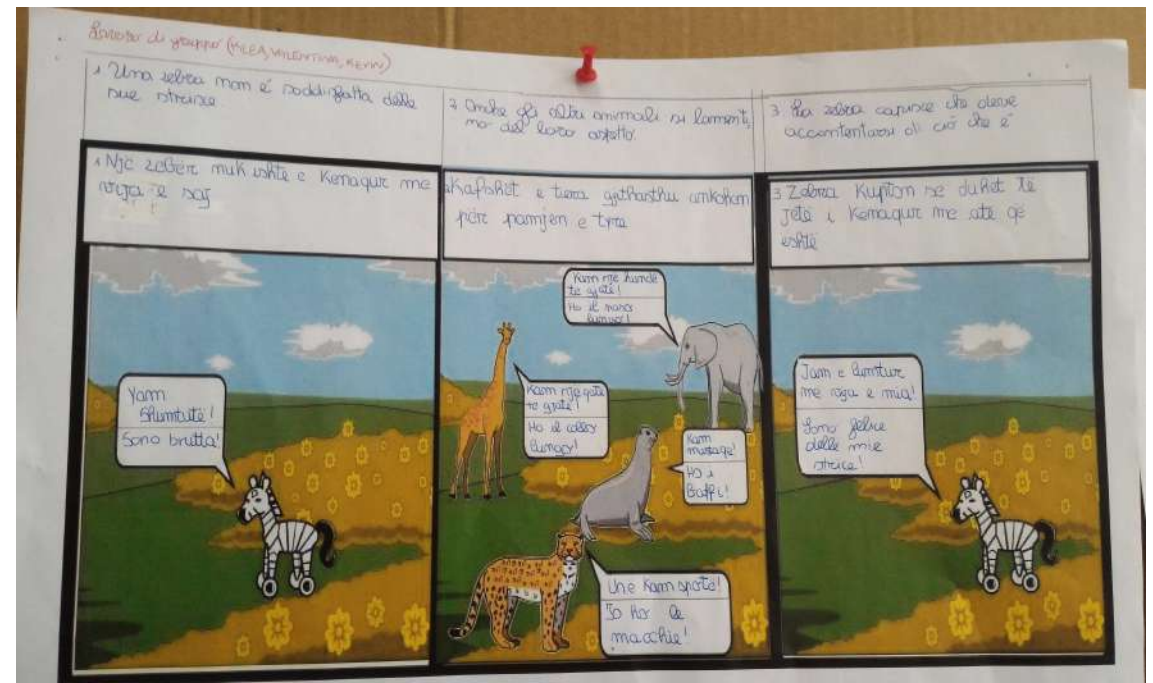
<p>natural resources</p> <p>recursos naturales</p> <p>自然资源</p>	
<p>Things people can use from nature.</p> <p>Cosas que la gente puede utilizar de la naturaleza.</p> <p>人类可以从大自然中利用的资源。</p>	<p>The Iroquois used natural resources like wood to make longhouses.</p> <p>Los iroqueses utilizaban los recursos naturales como la madera para hacer casas comunales.</p> <p>易洛魁人(北美印第安人的一支)使用自然资源,例如木材,来建造长屋。</p>

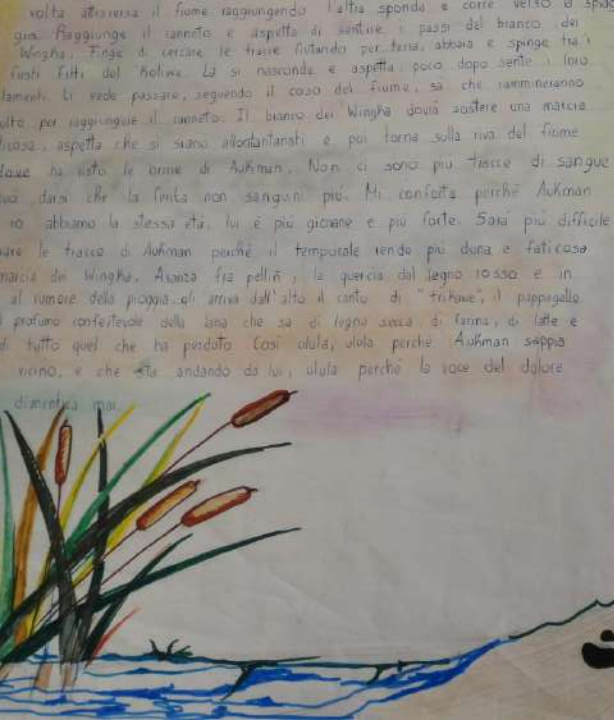
Cognate Chart (Parole amiche e falsi amici)
- Tablas de cognados

Spanish	English
El Tiempo	Weather
otoño	fall
invierno	winter
primavera	spring
verano	summer
termómetro	thermometer
temperature	temperature
día	day
noche	night
sol	sun
luna	moon
ciclo	cycle

Manipolazione fra una lingua e l'altra [Evaluar]

<p>Scegliere le due frasi ritenute più importanti e provare a spiegarle con parole più semplici</p>	<p>IN ITALIANO: L'UNIONE EUROPEA RISPETTA LA DIVERSITÀ DEGLI ALTRI</p> <p>OGNI UNO HA LA LIBERTÀ DI PARLARE LA LA PROPRIA LINGUA E AVERE LA GLI STESSI DIRITTI</p>	<p>NELLA TUA LINGUA MADRE: UNIONE EUROPEA RISPJEKTON NDRUSHIMIN E TIETIT</p> <p>SDO NJERI KA LIRINE TE FLASI QUEHN I TJ E TE KET DJESQ DJTEN.</p> <p>每个人有讲自己语言和拥有相同权利的自由。</p> <p>1ª frase inglese The united Urope respect the diversity of the others</p> <p>2ª frase inglese everyone have the libority of talk the hes lingage and have the same</p>
---	---	--

rapido avance. L'indio
cruzo la caña, puede
estar en el bosque a
gran altura. Aufmān
no ha cruzado el
lecho de caña, la hollas dicen que ha
pasado a través de él. Así Aufmān pretende
buscar las huellas y se empuja asta
las gruesas ramas de Colive. Allí se esconde
y espera. Sabe que los Winga tendia que
someterse a un largo paseog. No hay mas sangre,
ma puede ser que la herida ya no sangra. Estoy
tranquilo porché Aufmān y yo tenemos los mismos
años, el es mas joven y mas fuerte. Tendrá que
mas difícil encontrar las huellas de Aufmān.
tormenta hace que sea agotar la subida. Así
fra pelliñ, el árbol rojo y en medio
de la lluvia, la canción de un loro llega
el aroma relajante de la lana, que
miel y todo lo que ha perdido.
Sepa que esta cerca, aullas por
porque la voz del

AIUTO! Ho perso il mio cane/la mia cagnolina (nome)

ne 2:
Kam kumbur gen'in tim - TUFO
Eshie shtat nesem, ka rickt te vogel
te vesjel, ka nie çufke, ka nie rrip
e rje pullog.

Creazione di un prodotto [Imaginar] ed esposizione [Presentar]

Da che cosa è causato l'inquinamento?
L'inquinamento è causato dalle industrie e dal riscaldamento globale.
Negli ultimi anni abbiamo notato che le temperature sono cambiate.
Per risolvere l'inquinamento bisogna cercare di diminuire i consumi
e le industrie dovrebbero avere impianti di depurazione.
Ci sono molti tipi di inquinamento: l'acqua, l'aria causato dalle smog,
l'inquinamento causato dal rumore del traffico...
Oltre fino possiamo dire che l'inquinamento è causato per il nostro
ambiente e la nostra salute.

ما هو سبب التلوث؟
التلوث هو سببنا نحن وارتفاع حرارة الأرض
في السنوات الأخيرة لا يمكننا تغييرها

3 miliardi di tonnellate di CO2

而最严重的后果就是温室气体的排放相当于30亿吨

CREATED USING POWTOON

How can I leave a positive digital footprint?

Come posso lasciare un'impronta digitale positiva?

我们怎样才能留下好的痕迹?

DELITTO NELLA VACCIA

Ambrosio, Kontisur i skuzdrës mobile të milionit kishte kaluar pushimet në ligenin Iseo. Do të ishte një festë e mëndshme nëse këtë mbërmasë më vonë në hotel nuk do të kishte ndodhur një ngjarje e bujshme në dhomën 27:do të ishte gjetur trupin e një gruaje të re. Spikeret me të fundit...

PAESAGGI PLURILINGUE

There are two hills in this image. There is a beach. There are a lot of flowers. There is a river and there is a forest. Rules:

- Don't pick flowers!
- Don't swim in the river!
- Walk on the path!

Ka dy kodra në këtë imazh. Ka një plazh. Ka shumë lule. Ka një lumë dhe ka një pyll. Rregullat:

- Mos zgjidhni lule
- Mos notoni në lumë
- Ecni rrugën

Sunt două dealuri în această imagine. Este o plajă. Sunt multe flori. Este un râu și este o pădure. Reguli:

- Nu culege flori
- Nu înota în râu
- Merge pe potecă

هناك تورتين في هذه الصورة. هناك شاطئ. هناك الكثير من الأزهار. هناك نهر و غابة. القواعد:

- لا تلمس الزهور
- لا تسبح في النهر
- امشي على الطريق

In Green Park there are three mountains and there are four hills. There is a tree. There is a forest. Rules:

- Walk the path!
- Don't swim in the river!
- Don't light fires!

Në Green Park ka tre mte dhe ka katër kodra. Ka një lule. Ka një pyll. Rregullat:

- Ecni rrugën
- Mos notoni në lumë
- Mos ndizni zjarre

In Green Park sunt trei munti și patru dealuri. Este un râu. Este o pădure. Reguli:

- Merge pe potecă
- Nu înota în râu
- Nu aprindeți focul

هناك في جرين بارك ثلاثة جبال واربعة تلال. هناك شجرة واحدة. هناك غابة.

- امش على الطريق
- لا تسبح في النهر
- لا تلمس الزهور

Londra

Лондон — столиця Великобританії. Це найбільший мегаполіс Європи. Лондон є головною визначною пам'яткою для туристів. Має 5 міжнародних аеропортів. Найвідомішою туристичною визначною пам'яткою є Біг Бен, Будинки парламенту та Палац королеви, Букінгемський палац. Букінгемський палац є офіційним домом британського політичного монарха. Лондон — зелене місто з великою кількістю парків. Також є найбільше колесо огляду в світі. У Лондоні є багато важливих музеїв, таких як Британський музей і Національна галерея. Отже, Лондон — чудове місто, яке ви повинні відвідати.

Linee di ricerca legate al progetto

Dimensione etnografica/etnolinguistica: Questionari di rilevazione sociolinguistica somministrati ai genitori (circa 350 questionari raccolti); biografie linguistiche (circa 500 biografie raccolte); focus groups con 122 alunni frequentanti due scuole della rete e interviste semi-strutturate con 18 insegnanti di tre scuole PRE-POST. Analisi con software Nvivo.

Dimensione interazionale: Raccolta di un corpus di video-registrazioni di 50 ore di attività plurilingui condotte durante la didattica curricolare; trascrizione e analisi di estratti significativi (Conversation Analysis).

Dimensione attitudinale: scale di attitudine al plurilinguismo somministrate a studenti (in collaborazione con Martina Bellinzona) e a docenti.

Dimensione cognitiva e metalinguistica: Collaborazione con il Prof. Torregrossa (Goethe Universität Frankfurt) – somministrazione a 98 studenti (suddivisi in un gruppo target e uno di controllo) di una batteria di test linguistici e cognitivi finalizzata a verificare eventuali vantaggi cognitivi legati all'esposizione prolungata alla didattica plurilingue.

Imparare attraverso le lingue

Il translanguaging come pratica didattica

Valentina Carbonara

Andrea Scibetta

Prefazione di Jim Cummins

Carocci editore

Unu, dy, s̄an!

Proposte operative per
la didattica plurilingue
nella Scuola del Primo ciclo

a cura di
Valentina Carbonara
e Andrea Scibetta

La Linea Edu

VIRGOLETTE

